Рагьараб дарс

9 класс

Тема: Абдулмажид Хачалов. «Хваразул цӀаралдасан».

Учитель родного языка

МКОУ «Красноктябрьской СОШ

им. Р.Гамзатова»

Темирбулатовой Э.М.

Scanned by TapScanner

рсил мурад : *1) Цlияб дарс лъималазде бичlчlи ,*
цlалиялде кlвар кьезе .
2) Хабаралъул къокъаб хlасил баян гьабизе.
3) Хlалтlуде гьира бижизабизе ,
хlайваназде рокьи цlикlкlинабизе .

рсил алатал : *портрет , кицаби , плакат .*

Дарсил ин.

г. момент .

ιмал дарсиде хlадури.

сил тема ва мурад бици .

икъи *(опрос).*

Хачалов поэма «Хваразул цlаралдасан».

ιал магларул халкъиял кицаби нужеда лъалел бахlарзазул
Ватlаналъул хlакъалъулъ .

lарзазе хвел букlунаро.

ιlан цlунун хварав чи – хабалъги чlаго вукlуна.

lарчиги хlалихьатги цого хабалъ лъола . Халкъалъ цоясе
lер къулула , цоясе наглана кьола .

lарчи цоцlул хола , хlалихьат анцlул хола.

Хачаловасул хlакъалъулъ щиб нужеда лъалеб ?(биография).

ияб тема Гl. Хачаловасул творчествоялъул щиб кколеб ?

аб поэмаялъ хасаб бакl кколеб гьесул творчествоялда
иб ? (хваразул цlаралдасан).

а гьеб хъван букlараб ? (1969 сон).

л хlакъалъулъ бицунеб бугеб гьаниб поэтас ? (Рагъдаса
инчlезул , гьезул цlаралдасан кlалъалев вуго).

lунеб глелалда щиб абулеб бугеб ?

аразул цlарал , гьезул гьунарал кlочене бегьуларо).

Scanned by TapScanner

. Кlодолги Хlайдарилги гара – чlвари .
. Хlайдарие тlабигlат бокьи .
. Хlайдарида кочlол гьаракь рагlи .
. Гьев хlоринив чвердей .
. Гlака гlуруца ин .
. Хlайдар хвасар гьави .
. Хlайдарги Манаршаги цоцада рихьи .
. Манаршал эбел – инсул хlакъалъулъ .
. Мария Антоновнаги , Манаршаги .
0. Патlимат гьоболлъухъ ячlин .

Суалал ва жавабал .

Лъил гьаниб бицунеб бугеб ?
Щив чи кколев Хlайдар ?
Лъица гьев хвасар гьавурав ?
Патlимат кинай яс йикlарай ?
Щай Манарша цlализе инчlей ?
Манаршал эбелалъул хlакъалъулъ щиб лъараб ?
Кинай яс Манарша йикlарай ?
Цогидал кинал героял дандчlварал къисаялда ?

арсил хlасил гьаби .

ьимал лъил хlакъалъулъ нижеца цlалараб ?
адусеб дарсида цlализе буго щиб гьезул ккараб , Манаршал
акъалъулъ ва цогидалги героязул гьаб къисаялда кьолел .

ьиматал лъела .
окъобе хlалтlи.
lализе ва бицине планалда рекъон хlасил 1-3 бутlа .

И. Мухlамадов къиса «Манарша».

'. Биография баян гьабила .

И. Мухlамадов аваразул прозаик , гьавуна 1926 соналда Советский районалда , Андых росулъ векьарухъанасул гъизаналъе . Школаги лъугlизабун гьев хlалтlана редакторлъун газеталъул ва цlалулев вукlана журналистлъун Саратовалда бугеб школалда . 1957 соналда лъугlана литературияб институт М. Горькиясул цlаралда буеб .

Муса Мухlамадовас хъвана кучlдул , поэмаби , харбал , повестал , романал , пьесаби .

Киндирго творческияб нух байбихьана 40 аб соназда . Тlоцебе къватlибе биччана газеталда кечl «Пионерасул гьа» абураб магъул хlакъалъулъ хъвараб .

М. Мухlамадов мустахlикълъана Дагъистаналъул халкъияв хъвадарухъан С. Стальскиясул цlаралда бугеб премиялъеги , лауреат абураб цlаралъеги .

170 тlехь къватlибе биччана магlарул ва гlурус мацlалда . Гьединаллъун ккола «Къисас» , «Кьалбаз ккола гъветl» , «Чlегlераб гамачl» абурал тlахьал .

Магlаоулазул проза эхеде бахинабуна хъвадарухъанас .

2. Жакъа нилъеца цlалила М. Мухlамадовас хъвараб къиса «Манарша».

Манарша абун цlар теялъе гlиллаги ккола аслияй героиня йиго гьей гьаб къисаялда .

Манарша йикlана цlалулей 10 классалда . Школаги лъугlун яна гlагараб колхозалде хlалтlизе доярказъун . Эбелалъе бокьула гьей цlализе йитlизе . Манаршаца инкар гьабула . Гьей йикlана цlодорай , хlалтlи бокьулей , кlудиязе адаб бугей . Гьелъул йикlана гьудул Патlимат . Цlакъ сихlирай , лъвахlалай , кlудиязул хlурмат гьечlей .Къиса байбихьула ladодолги Хlайдарилги хlакъалъулъ . Гьев вукlана гlачивехь .

ıаматург , публицист . Лъугlи гьечlеблъун лъугьана гьесул
ıгъул тема , гьенир чlваразул бахlарчилъи бихьизабуразул
го 1985 соналда бахъараб тlехьалда . Цо кочlода цlар буго
Ӏун жеги рагъда вуго» абураб . Гьелъул магlнаги ккола рагъ
бего лъугlанин , ракълилаб гlумру гьабулеб бугониги , гьесул
ıкруялда рагъ лъугlун гьечlин , гьелъул кьвагьиги , биги
разда цебе бугин чlун .
. Хачалов вукlана пасихlав , гьунар вугев шагlир .
Цоги кинал нужеда лъалел гьес хъварал , нижеца церехун
аларал ?
аргьа «Шахламаз» , «Солдатасул рагlи» , «Тlаса лъугьа
алмагъ майор».

Іоэма цlализе тlами .

оэма «Хваразул цlаралдасан».

уалал ва жавабал.

. Шамилил хlакъалъулъ щиб нужеда лъалеб ?
. Поэт Эльдарилав кин хварав ?
. Рагъул кинаб сурат цебе чlезабулеб бугеб ?
. Кин гьел рагъулел рукlарал ?
. Абдулмажидовасул хlакъалъулъ щиб нужеда лъалеб ?
. Гlабдулманапов кин чlварав ва сундуе гlоло ?
. Мухlамад Хlажиев щив лъалищ нужеда ?
. Щиб гьарулеб бугеб поэтас нижее ?
. Чадил хlакъалъулъ щиб абулеб бугеб поэмаялда ?
0.Гьаб поэмаялдаса нижеца щиб босизе кколеб , щиб
малъулеб бугеб ?

Нилъеца нилъерго Batlан цlунизе ккола . Гьелъие гlоло рухl
ьурал бахlарчиязул цlарал кlочене бегьуларо нижеда .
. Хачалов хутlила нижер реклелъ лъикlав инсанлъун , рагlу.
старлъун . Гьесул цlар хутlила абадалъго авар адабияталда
саниб .